

NORGES HØYESTERETT

ÅRSMELDING
2013





Grunnloven §88

“Høyesteret dømmer i sidste Instans”. Av det følger at Høyesterett er landets øverste domstol i alle typer rettssaker. Høyesteretts hovedoppgave er gjennom sine avgjørelser å bidra til rettsavklaring og rettsutvikling innenfor de rammene som følger av Grunnlov og lov.

I N N H O L D

Høyesterett i 2013	Side	4
Mer om Høyesteretts oppgaver og hovedmål	Side	7
Høyesteretts dommere	Side	8
Noen utvalgte saker i 2013	Side	12
Dissenser – faglig uenighet i fordragelighet	Side	22
Menneskerettskonvensjonene og Høyesterett	Side	24
Høyesteretts administrasjon	Side	26
Eldst eller yngst; like spennende!	Side	32
En utreder reder ut – om livet i en juridisk “godteri-butikk”	Side	33
Berammer – hva er det? Om å legge puslespill på jobben	Side	34
Utadrettet virksomhet	Side	38
Statistikk	Side	40



Grunnloven § 88

"Høyesteret dømmer i sidste Instans". Av det følger at Høyesterett er landets øverste domstol i alle typer rettsaker. Høyesteretts hovedoppgave er gjennom sine avgjørelser å bidra til rettsavklaring og rettsutvikling innenfor de rammene som følger av Grunnlov og lov.

HØYESTERETT I 2013

Grunnloven § 88 bestemmer at "Høyesteret dømmer i sidste Instans". Av det følger at Høyesterett er landets øverste domstol i alle typer rettsaker. Høyesteretts hovedoppgave er gjennom sine avgjørelser å bidra til rettsavklaring og rettsutvikling innenfor de rammene som følger av Grunnlov og lov.

For å få fremmet en anke til Høyesterett over en dom av lagmannsretten, trengs det samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Vilkåret for å få samtykke er etter prosesslovene normalt at en avgjørelse av Høyesterett vil ha prinsipiell betydning – den må gi viktig rettslig veiledning også for andre saker.

Det er mange anker over lagmannsrettsdommer, og det gis bare samtykke i et mindre antall av disse. Nåløyet for å få saken inn til behandling i avdeling er trangt både rettslig og faktisk. En streng "siling" er helt nødvendig for at Høyesterett skal få nok tid til å behandle de virkelig viktige sakene. Det er en oppgave for advokatene å overbevise ankeutvalget i Høyesterett om at akkurat hennes eller hans anke bør slippe frem til avdelingsbehandling. Oftest bør dette gjøres i en kort og konsentrert anke der det eller de prinsipielle spørsmål er løftet frem.

Som nevnt er det ankeutvalget som avgjør om en anke skal fremmes til behandling i avdeling i Høyesterett. Ankeutvalget består i hver sak av tre av Høyesteretts dommere. De fatter sin avgjørelse på grunnlag av saksdokumentene. De sakene som fremmes til behandling, avgjøres av en av de to avdelingene med fem dommere, helt unntaksvis av en såkalt forsterket rett – Høyesterett satt i plenum eller i storkammer med 11 dommere.

Sakene behandles muntlig – advokaten redegjør for både de rettslige og faktiske spørsmål Høyesterett må ta stilling til. Disse muntlige forhandlingene er offentlige. Hvem som helst kan komme i rettsalene og høre på – det er bare å møte opp. På Høyesteretts hjemmeside, www.hoyesterett.no, er det opplysninger om hvilke saker som skal behandles, med angivelse av hva saken gjelder og med tidspunkt for den muntlige behandling. Når dom er avsagt, blir den lagt ut på hjemmesiden – både ved et kort sammendrag og i fulltekst for den som ønsker det.

I denne årsmeldingen er virksomheten i 2013 beskrevet. Vi har lagt vekt på ikke bare å presentere de tørre tallene, men også i noen grad å få frem hvordan vi arbeider og hvem vi er.

Arbeidet i Høyesterett berører oss alle. Det har betydning for det rettssamfunnet vi ønsker at Norge skal være. Gjennom et år har vi avgjørelser som gjelder krav til offentlig myndighetsutøvelse, avgjørelser av stor betydning for næringsliv og avgjørelser som gjelder viktige spørsmål for "folk flest". Hver enkelt sak er i prinsippet en avgjørelse for partene i sakene. Men nettopp fordi Høyesterett er en prejudikatdomstol, vil den rettslige begrunnelse få virkning for alle som er involvert i liknende saker. Det er denne allmenne virkningen av dommene i Høyesterett som gjør at virksomheten totalt sett angår oss alle, og som gjør Høyesterett til en utfordrende og spennende arbeidsplass for oss som er dommere eller som har andre viktige oppgaver her.

Oslo, 2. januar 2014



Tore Schei



MER OM HØYESTERETTS OPPGAVER OG HOVEDMÅL

Høyesterett er Norges øverste domstol og behandler saker fra hele landet. Sammen med Storting og Regjering utgjør Høyesterett landets forfatningsorganer. Domstolene med Høyesterett i spissen behandler alle typer rettssaker. Blant annet øver domstolene gjennom sakene kontroll med de øvrige statsorganer – at lovgivningen er i samsvar med Grunnloven og at det ikke hefter feil ved vedtak som gjør at de må settes til side som ugyldige.

Høyesterett behandler både sivile saker og straffesaker og har myndighet på alle rettsområder. Alle saker som bringes inn for Høyesterett, blir først behandlet i ankeutvalget. I tillegg til å avgjøre anker over kjennelser og beslutninger, er ankeutvalget en silingsinstans i anke over dommer. Ingen anke kan fremmes til Høyesterett uten ankeutvalgets samtykke. Samtykke skal normalt bare gis når saken reiser et rettsspørsmål det har stor betydning å få avklart gjennom en høyesterettsdom. Derfor nektes også det store flertall av anker over dommer i lagmannsretten fremmet til Høyesterett.

For de anker over dommer som fremmes til behandling, blir retten satt med fem dommere. Av hensyn til saksavviklingen arbeider Høyesterett i to parallelle avdelinger. I visse tilfelle behandles en sak i storkammer med 11 dommere, eller i plenum av den samlede Høyesterett.

Dommerne deltar etter en skiftordning i begge avdelinger og i ankeutvalget.

Som landets øverste domstol skal Høyesterett sørge for avklaring der rettstilstanden kan være uklar. Det kan være uklarhet i lovteksten – for eksempel om hvilke handlinger en straffebestemmelse gjelder for. Høyesterett har også et ansvar for rettsutviklingen, innenfor lovgivningens rammer, der blant annet nye samfunnsproblemer krever det. En rettsutvikling vil først og fremst være aktuelt innenfor de sakene som ikke gjelder straff. For å straffe kreves det en klar hjemmel. Det gir ikke grunnlag for å tolke en straffebestemmelse utvidende at det er et behov for å kunne straffe.

Rettsforhandlingene i Høyesterett er nesten alltid muntlige og finner i de aller fleste tilfeller sted for åpne dører. Men det er ingen umiddelbar bevisføring i form av parts- og vitneforklaringer slik som i tingrett og lagmannsrett. Høyesterett reiser heller ikke ut på befaringer.

I ankeutvalget er saksbehandlingen skriftlig og avgjørelsene treffes på grunnlag av sakens dokumenter.

Høyesteretts avgjørelser i avdeling, storkammer og plenum samt begrunnede avgjørelser fra Høyesteretts ankevalg, offentliggjøres på domstolens nettsider, www.hoyesterett.no. I tillegg publiseres alle avgjørelser truffet av Høyesterett og Høyesteretts ankevalg i Norsk Retstidende og gjennom Lovdata.



HØYESTERETTS DOMMERE

Norges Høyesterett har 20 dommere og ledes av justitiarius. Det legges vekt på at Høyesterett har en bred sammensetning. Dommerne skal komme fra og ha yrkeserfaring fra ulike steder i landet. Det skal være spredning i bakgrunn og karriere, og dommerne skal rekrutteres både fra privat næringsliv og offentlig virksomhet. Det skal være en tilfredsstillende kjønns sammensetning og spredning i alder. Men grunnvilkåret er høy faglig dyktighet.

Det har i 2013 ikke vært noen endringer i dommersammensetningen som ved årets utgang består av 7 kvinnelige og 13 mannlige dommere i alderen 47-68 år. En fullstendig oversikt over dommernes bakgrunn finnes på Høyesteretts hjemmeside www.hoyesterett.no.

I februar/mars 2014 blir det lyst ledig et embete som høyesterettsdommer.





HØYESTERETTSJUSTITIARIUS TORE SCHEI (67)

Tore Schei er født 1946 i Oslo og tiltrådte som høyesterettsdommer 1. mars 1986 og som justitiarius 1. august 2002. Han kom til Høyesterett fra stilling som lagdommer i tidligere Eidsivating lagmannsrett.

HØYESTERETTSDOMMER LIV GJØLSTAD (68)

Liv Gjølstad er født 1945 i Tønsberg og tiltrådte som høyesterettsdommer 1. september 1988. Hun kom fra stilling som lagdommer i tidligere Eidsivating lagmannsrett.

HØYESTERETTSDOMMER STEINAR TJOMSLAND (65)

Steinar Tjomsland er født 1948 i Kristiansand og tiltrådte som høyesterettsdommer 1. april 1991. Han kom fra stilling som assisterende direktør i Norges Bank.

HØYESTERETTSDOMMER MAGNUS MATNINGSDAL (62)

Magnus Matningsdal er født 1951 i Hå og tiltrådte som høyesterettsdommer 11. august 1997. Han kom fra stilling som førstelagmann i Gulating lagmannsrett.

HØYESTERETTSDOMMER JENS EDVIN A. SKOGHØY (58)

Jens Edvin A. Skoghøy er født 1955 i Tromsø og tiltrådte som høyesterettsdommer 15. august 1998. Han kom fra stilling som professor ved Universitetet i Tromsø.

HØYESTERETTSDOMMER KARL ARNE UTGÅRD (62)

Karl Arne Utgård er født 1951 i Sykkylven og tiltrådte som høyesterettsdommer 15. november 1999. Han kom fra stilling som privatpraktiserende advokat.

HØYESTERETTSDOMMER INGSE STABEL (67)

Ingse Stabel er født 1946 i Oslo og tiltrådte som høyesterettsdommer 1. mai 2001. Hun kom fra stilling som leder av Trygderetten.

HØYESTERETTSDOMMER TORIL MARIE ØIE (53)

Toril Marie Øie er født 1960 i Oslo og tiltrådte som høyesterettsdommer 1. august 2004. Hun kom fra stilling som avdelingsdirektør i Justisdepartementet.



**HØYESTERETTSDOMMER
BÅRD TØNDER (65)**

Bård Tønder er født 1948 i Sjøvegan og tiltrådte som høyesterettsdommer 15. mai 2006. Han kom fra stilling som assisterende regjeringsadvokat.

**HØYESTERETTSDOMMER
CLEMENT ENDRESEN (64)**

Clement Endresen er født 1949 i Stavanger og tiltrådte som høyesterettsdommer 28. august 2006. Han kom fra stilling som privatpraktiserende advokat.

**HØYESTERETTSDOMMER
HILDE INDREBERG (56)**

Hilde Indreberg er født 1957 i Oslo og tiltrådte som høyesterettsdommer 1. april 2007. Hun kom fra stilling som avdelingsdirektør i Justisdepartementet.

**HØYESTERETTSDOMMER
ARNFINN BÅRDSSEN (47)**

Arnfinn Bårdsen er født 1966 i Stavanger og tiltrådte som høyesterettsdommer 1. juli 2008. Han kom fra stilling som lagmann i Gulating lagmannsrett.

**HØYESTERETTSDOMMER
BERGLJOT WEBSTER (47)**

Bergljot Webster er født 1966 i Oslo og tiltrådte som høyesterettsdommer 15. august 2009. Hun kom fra stilling som privatpraktiserende advokat.

**HØYESTERETTSDOMMER
WILHELM MATHESON (58)**

Wilhelm Matheson er født 1955 i Oslo og tiltrådte som høyesterettsdommer 1. november 2009. Han kom fra stilling som privatpraktiserende advokat.

**HØYESTERETTSDOMMER
AAGE THOR FALKANGER (48)**

Aage Thor Falkanger er født 1965 i Oslo og tiltrådte som høyesterettsdommer 1. mai 2010. Han kom fra stilling som professor ved Universitetet i Tromsø.

**HØYESTERETTSDOMMER
KRISTIN NORMANN (59)**

Kristin Normann er født 1954 i Oslo og tiltrådte som høyesterettsdommer 9. august 2010. Hun kom fra stilling som privatpraktiserende advokat.

**HØYESTERETTSDOMMER
RAGNHILD NOER (54)**

Ragnhild Noer er født 1959 i Oslo og tiltrådte som høyesterettsdommer 1. oktober 2010. Hun kom fra stilling som lagdommer i Borgarting lagmannsrett.

**HØYESTERETTSDOMMER
HENRIK BULL (56)**

Henrik Bull er født 1957 i Oslo og tiltrådte som høyesterettsdommer 17. januar 2011. Han kom fra stilling som dommer ved EFTA-domstolen.

**HØYESTERETTSDOMMER
KNUT H. KALLERUD (57)**

Knut H. Kallerud er født 1956 på Kongsberg og tiltrådte som høyesterettsdommer 16. juli 2011. Han kom fra stilling som assisterende riksadvokat.

**HØYESTERETTSDOMMER
PER ERIK BERGSJØ (55)**

Per Erik Bergsjø er født 1958 i Levanger og tiltrådte som høyesterettsdommer 1. mars 2012. Han kom fra stilling som privatpraktiserende advokat.

RETTSSAL
HØYESTERETTS 1.AVDELING
ADVOKATER OG PRESSE



NOEN UTVALGTE SAKER I 2013

Antallet saker som bringes inn for Høyesterett har de senere år vært økende. Samlet kom det i 2013 inn flere saker enn i 2012. Høyesterett har i 2013 behandlet én sivil sak i plenum og én sivil sak i storkammer. For øvrig har Høyesterett i avdeling behandlet 63 sivile saker og 70 straffesaker. For mer utfyllende informasjon vises til statistikken som er inntatt bakerst i årsmeldingen.

Nedenfor er det omtalt noen utvalgte saker for 2013 som illustrerer bredden i sakstilfanget til Høyesterett. Flere av sakene har fått mye medieomtale, men ikke alle.

Avgjørelsene i fulltekst er tilgjengelig på Høyesteretts hjemmeside, i Norsk Retstidende og på Lovdata



SIVILE SAKER

STRUKTURKVOTEORDNING FOR HAVFISKEFLÅTEN – PLENUM

Et trållerrederi som eide to trålere med hver sin fiskekvote, kondemnerte det ene fartøyet mot å få fiske begge kvotene med et nytt og moderne fartøy på ubestemt tid, slik strukturkvoteforskriften av 2005 gav rett til. I 2007 endret regjeringen forskriften.

Det ble satt en tidsbegrensning på 25 år for hvor lenge det kunne fiskes med den såkalte strukturkvoten rederiet fikk overføre til det gjenværende fartøyet. Rederiet mente forskriftendringen var i strid med både forbudet i Grunnloven § 97 mot tilbakevirkende lover og med bestemmelser i Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) om vernet av eiendomsretten.



Fra Høyesteretts plenumsbehandling
av strukturkvoteordning for havfiskeflåten
13. august 2013

Høyesterett kom i plenum under dissens 9-8 til at forskriftsendringen hverken var i strid med Grunnloven § 97 eller EMK. Flertallet avgjorde tilbakevirkningsspørsmålet på at innføringen av tidsbegrensningen ikke var noe klart urimelig eller urettferdig inngrep overfor rederiet. Inngrepet i eiendomsretten var etter flertallets oppfatning heller ikke i strid med forholdsmessighetskravet etter EMK. Et mindretall av dommerne hadde et annet syn på disse spørsmålene.
(Sak nr. 2012/1548)

GYLDIGHETEN AV AVTALER OM KJØP AV STRUKTURERTE SPAREPRODUKTER – STORKAMMER

En forbruker kjøpte i 2000 aksjeindeksobligasjoner utstedt av en norsk bank. Kjøpet ble fullfinansiert ved låneopptak i samme bank. Etter avtalen skulle det investerte beløpet tilbakebetales i 2006 i tillegg til en avkastning beregnet ut fra verdiutviklingen i nærmere angitte aksjeindekser. Aksjeindeksene steg ikke tilstrekkelig til å gi avkastning samtidig som det påløp renter og gebyr på det lånte beløpet. Forbrukeren gikk til sak mot banken og anførte at avtalene måtte settes til side etter avtaleloven § 36 på grunn av ubalanse i avtaleforholdet og mangelfull informasjon fra bankens side.

Høyesterett kom enstemmig til at avtalene mellom forbrukeren og banken ble rammet av avtaleloven § 36. Aksjeindeksobligasjonene ble solgt av banken som svært trygge og gunstige investeringsmuligheter, men banken burde som profesjonell part i større grad ha advart om at en fortsatt sterk vekst i aksjemarkedet var et usikkert scenario. Banken skulle også ha forklart risikoen ved produktene og konsekvensene av lånefinansiering på en måte som var tilpasset ikke-profesjonelle investorer. Når det materialet forbrukeren hadde fått som grunnlag for investeringsbeslutningen i tillegg ga uriktige opplysninger om forhold av sentral betydning for å vurdere risikoen ved produktene, måtte det samlet føre til tilsidesettelse av avtalene. Dersom banken på forhånd hadde gitt mer nøktern informasjon og korrekte opplysninger om avkastningspotensialet, ble det antatt at forbrukeren ville avstått fra investeringen. (Sak nr. 2011/1938)



SPØRSMÅL OM DET VAR SAKLIG GRUNN TIL Å NEKTE AKSJEERVERV

Det aktuelle selskapet var ved stiftelsen i 1899 et rent familieselskap bestående av aksjonærer innen fem familiegrenene, med vedtekter som ga aksjonærene forkjøpsrett til en kurs fastsatt av styret. I 1947 ble disse vedtektsbestemmelsene opphevet. Dette ble begrunnet med at aksjonærkretsen var langt større og mindre intimt forbundet enn ved selskapets start, og at det var ønskelig at den enkelte aksjonær fikk adgang til å realisere verdien av aksjene ved fri omsetning til markedsverdi. Samtidig ble det tatt inn i vedtektene en bestemmelse om at erverv av aksjer i selskapet skulle være betinget av styrets samtykke.

Selskapets største enkeltaksjonær, som ikke er medlem av noen av de opprinnelige familiegrenene, ervervet i 2010 ytterligere to aksjer. Dette ville øke hans andel av aksjekapitalen til 28,02 %. Styret nektet å samtykke til ervervene. Styret begrunnet nektingen med at ytterligere erverv ville kunne gi aksjonæren en dominerende og kontrollerende stilling, det vil si at han kunne oppnå et bestemmende mindretall i generalforsamlingen ved vedtak som i henhold til aksjeloven krever to tredjedels flertall. I tillegg til spørsmålet om det var saklig grunn til å nekte ervervene med en slik begrunnelse, gjaldt tvisten om det i realiteten var lagt vekt på at aksjonæren ikke var familieaksjonær.

Høyesterett kom til at det ikke var saklig grunn til å nekte ervervene på det grunnlaget at aksjonæren kunne oppnå et bestemmende mindretall. Det ble lagt vekt på at det ikke var noe i vedtektene som indikerte en slik begrensning. Heller ikke selskapets formål, drift eller egenart tilsa at en slik begrensning var i selskapets interesse. Videre ble det vist til at en gruppe av familieaksjonærene i samme familie, som i aksjonærsammenheng opptrådte som en enhet, hadde en større andel av aksjekapitalen enn aksjonæren. Sistnevnte forhold – sammen med styrets uttalte ønske om å bevare selskapet som et familieselskap – tilsa at nektingen i realiteten bygde på at aksjonæren ikke tilhørte noen av de opprinnelige familiegrenene. (Sak nr. 2012/1072)

GYLDIGHETEN AV FORSKRIFT OM DELVIS ALLMENNGJØRING AV VERKSTEDSOVERENSKOMSTEN FOR SKIPS- OG VERFTSINDUSTRIEN

Tariffnemnda vedtok i 2008 forskrift om delvis allmenngjøring av Verkstedsoverenskomsten for skips- og verftsindustrien. Ved forskriften fikk også uorganiserte og utenlandske arbeidstakere rett til lønns- og arbeidsvilkår som er likeverdige med de vilkår norske arbeidstakere har innenfor tariffavtalens virkeområde. En gruppe industribedrifter saksøkte staten v/Tariffnemnda for å få kjent forskriften ugyldig. De gjorde for Høyesterett gjeldende at EØS-avtalen artikkel 36 og EØS-direktivet om utsendte arbeidstakere er til hinder for å kunne allmenngjøre avtalevilkår om utenbystillegg, arbeidstid, overtidstillegg og kostnadsdekning ved overnatting utenfor hjemmet. Høyesterett kom enstemmig til at de omstridte bestemmelsene oppfyller de EØS-rettslige krav til allmenngjøring og at forskriften er gyldig. (Sak nr. 2012/1447)

STATENS ANSVAR FOR MANGELFULL BESKYTTELSE AV BORGER MOT KRENKELSE AV RETTIGHETER ETTER DEN EUROPEISKE MENNESKERETTSSKONVENSJON

Etter en grov trussel- og voldsepisode i 1998, innledet gjerningsmannen en årelang forfølgelse av en kvinne, som pågikk til tross for soning av dommer, omfattende politioperative tiltak og et nærmest sammenhengende regime av besøks- og kontaktforbud. Ut fra en alvorlig frykt flyttet kvinnen, sammen med sine fire barn, i april 2001 til en annen kant av landet. Hun hadde etter dette levd på sperret adresse og skiftet navn. Den psykiske påkjenningen resulterte i betydelige helseproblemer og uførhet.

Kvinnen påstod at staten var erstatningsansvarlig, ettersom myndighetene ikke hadde gjort nok for å beskytte henne mot forfølgelsen fra gjerningsmannen. Hun viste til den såkalte sikringsplikten etter Den europeiske menneskerettskonvensjonen artikkel 1, sammenholdt med blant annet artikkel 8 og 3.

Høyesterett kom til at staten var ansvarlig. Det ble fremhevet at politi og påtalemyndighet hadde gjort mye for å beskytte kvinnen. Men ut fra kunnskapen om gjerningsmannen og hans handlingsmønster og intensitet, og om belastningen og risikoen for kvinnen og hennes barn over meget lang tid, burde politiet og påtalemyndigheten fulgt opp informasjonen om stadige brudd på besøksforbudet atskillig bedre. Særlig skulle muligheten for pågrepelse og varetektsfengsling vært nøye vurdert, og bruddene burde fortløpende vært iretteført som selvstendige straffbare forhold. Den utilfredsstillende etterforskningen av drapstruslene i 1999 forsterket inntrykket av utilstrekkelig beskyttelse mot fortsatt forfølgelse og nye – potensielt meget alvorlige – integritetskrenkelser. (Sak nr. 2012/1900)

REKLAMASJONSFRIST FOR RUSTSKADE PÅ BIL

En kjøper kjøpte i november 2003 en brukt Mercedes-Benz C180T 2000-modell fra et bruktbilfirma. I 2005 oppdaget kjøper rust på bilens dører, to bakskjermer og bakluken. Kjøper reklamerte, og rustskadene ble utbedret av selger i juni 2006. I juli 2009 oppdaget kjøper at rust var kommet tilbake på dørene. Kjøper henvendte seg til selger samme måned, og reklamerte skriftlig i august 2009.

Partene var enige om at rustskadene som ble konstatert i 2009 var et utslag av den mangelen som ble forsøkt utbedret i 2006 og at bilen derfor fortsatt hadde en mangel. Selger mente seg ikke forpliktet til å utbedre skaden, og fremholdt at det var reklamert for sent og at kravet var foreldet.

Høyesterett ga kjøperen medhold. Høyesterett mente at det ikke løper noen absolutt reklamasjonsfrist for en mangel når kjøper har reklamert og selgers utbedringsforsøk ikke resulterer i en kontraktmessig ytelse. For den mislykkede reparasjonen gjelder bare en relativ reklamasjonsfrist; kjøperen må reklamere innen rimelig tid fra det tidspunkt han ble kjent med eller burde ha blitt kjent med at mangelen ikke var utbedret på tilfredsstillende måte. Det var da ikke reklamert for sent. Høyesterett fant heller ikke at kravet var foreldet. (Sak nr. 2012/2190)

SPØRSMÅL OM ET TYPEHUS ER ET ÅNDSVERK

Byggherren var i kontakt med Norske Hus med sikte på oppføring av typehuset Ambassadør. Dette typehuset ble tegnet av en arkitekt i 1998, og rettighetene til tegningene var overført til Norske Hus.

Forhandlingene førte ikke til at avtale ble inngått, og byggherren valgte i stedet å få tredjemann til å oppføre et hus for seg. Hovin Bygg bistod i den forbindelse med tegninger til byggesøknad.

Norske Hus mente at det oppførte huset krenket deres rettigheter til hustypen Ambassadør, og anla søksmål mot byggherren og mot Hovin Bygg.

Høyesterett viste til at også bygningskunst kan være et åndsverk, og fant på bakgrunn av en gjennomgang av lovhistorien at det ikke kunne oppstilles et særlig strengt krav til verkshøyde på dette området. Høyesteretts flertall (tre dommere) kom til at kravet til verkshøyde var oppfylt, og viste i sin vurdering blant annet til den sammenfatning som var gitt av et sakkyndig vitne:

“Fasadene arbeider med markante elementer: et spill av saltak med arker og fløyer. Det estetiske uttrykket er sterkt. Det domineres av det tverrstilte midtpartiet med gavler og søyler, som sammen med arkene og valmtaket gir dette markerte uttrykket. Ambassadør oppleves som en lav, horisontal, énetasjes bygning med et dominerende, utoverhengende tak, nærmest en bungalow, og hvor det tunge taket gjøres ekstra tungt ved arker og fremstikkende midtfløy.” (Sak nr. 2013/138)

STRAFFESAKER

TILGANG TIL LYDBÅNDOPPTAK FRA HOVEDFORHANDLING I STRAFFESAK

Saken gjaldt pressens krav om tilgang til lydbåndopptakene fra hovedforhandlingen i straffesaken mot Arne Treholt i 1985. Spørsmålet for Høyesterett var om påtalemyndighetens avslag på pressens krav om innsyn var et inngrep i ytringsfriheten etter EMK artikkel 10 nr. 1.

Siden ordlyden i artikkel 10 gir liten veiledning, måtte saken først og fremst løses ved en analyse av praksis fra EMD. Spørsmålet om innsyn i lydbåndopptak fra straffesaker er ikke behandlet av EMD tidligere, men en gjennomgang av domstolens nyere praksis viser at artikkel 10 i hvert fall er gitt anvendelse der pressen ber om innsyn i saker av legitim allmenn interesse, forutsatt at det er tale om innsyn i opplysninger som allerede foreligger. Det ble også vist til at EMD i flere saker har understreket betydningen av at pressen – som en “public watchdog” – gis mulighet til å foreta nødvendige undersøkelser. Dette har blant annet gitt seg utslag i at pressen er sikret et omfattende kildevern.

Høyesterett tok utgangspunkt i at straffesaken mot Treholt hadde stor allmenn interesse, og at deler av saken har vært sterkt omstridt i ettertid. Det ble også fremhevet at hovedforhandlingen i stor utstrekning ble gjennomført for lukkede dører, slik at allmennheten aldri har fått full innsikt i lagmannsrettens bevisgrunnlag. Etter en samlet vurdering fant Høyesterett at nektelsen av å utlevere lydbåndopptakene, måtte anses som et inngrep etter artikkel 10 nr. 1. (Sak nr. 2012/1069)

LEGE TILTALT FOR Å HA ØDELAGT DNA-BEVIS – FORHOLDET TIL LEGERES TAUSHETSPLIKT

Det ble funnet en pose med narkotika på en bevisstløs pasient etter innleggelse på sykehus. Personalet kontaktet politiet, og en politibetjent kom for å hente posen. Legen gned posen mellom hendene før overlevering og fikk forelegg for å ha fjernet mulige spor av DNA.

Høyesterett kom til at legen handlet innenfor den taushetsplikt som gjelder for helsepersonell. Han handlet dermed rettmessig og kunne ikke domfelles. Høyesterett mente at rekkevidden av taushetsplikten må avgjøres ut fra et konkret rimelighetskjønn blant annet hensett til de praktiske muligheter for å verne om pasientens anonymitet. I den konkrete vurderingen la Høyesterett vekt på at legen var klar over sin taushetsplikt, at sykehuset ikke hadde sørget for anonymisering før legen fikk hånd om posen, at politibetjenten stilte spørsmål rundt identiteten til pasienten og ga uttrykk for at prøver av DNA ville bli tatt, og at identiteten til pasienten enkelt kunne beskyttes. (Sak nr. 2013/877)

DOMFELLEELSE FOR ØKONOMISK KRIMINALITET

De to domfelte hadde sin yrkesmessige bakgrunn innen rederinæringen. Deres økonomiske utroskap – som beløp seg til omkring 20 millioner kroner – besto i det vesentlige i at de hadde videresolgt skip til selskap som de kontrollerte, for betydelig høyere beløp enn opprinnelig innkjøpspris. Differansen var benyttet til formål som var siste eier uvedkommende. Bedrageriene – som beløp seg til omkring 80 millioner kroner – bestod i det vesentlige i at långivere hadde fått uriktige opplysninger om reell kjøpesum for de samme skipene.

Høyesterett mente at lagmannsrettens lovtolkning og rettsanvendelse var korrekt, og Høyesterett fant heller ingen feil ved lagmannsrettens saksbehandling.

I lagmannsretten var straffen for den ene av de domfelte fastsatt til 5 år hvorav 2 ½ år var gjort betinget. For den andre var straffen satt til 4 år hvorav 2 år var gjort betinget. Høyesterett opprettholdt lagmannsrettens straffutmåling.

Ankene rettet seg også mot at lagmannsretten hadde foretatt inndragning overfor de tiltalte i midler som var mottatt av ulike selskaper og innretninger, men ankene førte heller ikke frem på dette punktet. (Sak nr. 2012/1896)



SKRIFTLIGE REFERAT FRA MØTER MED BARNEVERNSMYNDIGHETENE SOM BEVIS I STRAFFESAK

Saken gjaldt spørsmål om skriftlige referater fra møter mellom barnevernsmyndighetene og en person kunne benyttes som bevis i en senere straffesak mot vedkommende om overtredelse av straffeloven § 219 (mishandling i familieforhold).

Høyesterett kom til at barneverntjenesten uhindret av taushetsplikten kunne anmelde forholdet. Når det var anledning til å politianmelde, var det også anledning til å oversende opplysninger som var egnet til å belyse skyldspørsmålet. Taushetsplikten var dermed ikke til hinder for at referatene ble brukt som bevis.

I møtene med barneverntjenesten hadde tiltalte innrømmet at han hadde utøvet vold mot to av barna. Dette var nedfelt i referatene. Det var spørsmål om det dermed stred mot selvinkrimineringsforbudet å bruke referatene som bevis i straffesaken. Høyesterett kom til at ettersom han hadde forklart seg frivillig til barnevernet, innebar det ikke brudd på selvinkrimineringsforbudet i EMK å bruke referatene som bevis.

(Sak nr. 2013/330 og sak nr. 2012/1998)

SPØRSMÅL OM ILEGGELSE AV FORETAKSSTRAFF

En av de ansatte i et konsultentselskap hadde medvirket til korrupsjon i forbindelse med et utbyggingsprosjekt i Afrika i perioden 2003-2006. Vedkommende var dømt til fengselsstraff for dette, og spørsmålet for Høyesterett var om selskapet skulle idømmes foretaksstraff.

Høyesterett kom enstemmig til at selskapet måtte frifinnes, men delte seg i begrunnelsen i et flertall og et mindretall. En samlet Høyesterett uttalte imidlertid at korrupsjon tilhører kjerneområdet for foretaksstraffen og at hensynet til allmennprevensjonen gjør seg ualminnelig sterkt gjeldende ved straffereaksjoner mot denne kriminalitetsformen.

I den konkrete sak kom flertallet til at allmennpreven- tive hensyn, grovheten ved medarbeiderens handling, og selskapets manglende retningslinjer og tiltak mot korrupsjon i utgangspunktet tilsa at foretaksstraff skulle idømmes.

De konsekvenser foretaksstraff for korrupsjon kunne få gjennom utestengelse etter forskrift om offentlige anskaffelser, måtte i utgangspunktet være uten betydning for avgjørelsen. Det var imidlertid gått 7 år siden det straffbare forholdet opphørte, hvilket det var vanskelig å se grunnen til slik saken lå an. I lys av tidsbruken vektla flertallet ved helhetsvurderingen at selskapet hadde iverk- satt flere tiltak for å hindre korrupsjon i fremtiden, at den ansatte som hadde medvirket var idømt frihetsstraff, at handlingen hadde ført til omfattende reaksjoner fra Verdensbanken, og at det var risiko for at praktiseringen av avvisningsplikten etter innkjøpsforskriften samlet sett kunne føre til uforholdsmessige konsekvenser for selskapet. Flertallet kom av disse grunner til at foretaksstraff ikke burde idømmes.

(Sak nr. 2012/2114)



Høyesterett tar imot grupper for omvisning. I 2013 ble det holdt til sammen 40 omvisninger med i alt 850 besøkende. I forbindelse med Åpen dag i oktober, fikk 300 besøkende en orientering om Høyesterett og en omvisning i Høyesteretts hus.



DISSENSER – FAGLIG UENIGHET I FORDRAGELIGHET

Høyesterett skal arbeide for rettsavklaring og rettsutvikling. Høyesteretts dommere er imidlertid ikke alltid enige om utfallet av de saker domstolen får seg forelagt. Avgjørelsen blir da truffet under dissens med flertallets resultat som det styrende.

I 2013 ble 22 av i alt 135 avgjørelser i avdeling avsagt under dissens. For 2012 var tallet 23 dissenser av 148 avdelingsavgjørelser. Hensett til det store innslaget av tvilsomme saker, er egentlig dissenstallet lite.

Selv om avgjørelsene i avdeling, storkammer og plenum treffes ved personlige vota som den voterende dommer bestemmer utformingen av, er likevel dommene et resultat av et utpreget samarbeid. Vi har etter fullført hovedforhandling – gjerne dagen etter – en omfattende rådslagning hvor hver dommer redegjør muntlig for sitt syn på de ulike spørsmål og den konklusjonen hun eller han har for de krav saken gjelder. Deretter utarbeides det utkast til votum fra førstvoterende og eventuelt også utkast til dissenterende votum.

De øvrige dommere kommer med skriftlige forslag til endringer i utkastet. Det utarbeides så gjerne et revidert utkast hvor innspillene oftest er reflektert i betydelig grad. Det reviderte utkast gjennomgås så i en domskonferanse, før det voteres med eventuelle ytterligere endringer etter diskusjonen i domskonferansen. Høyesteretts dommere har som ambisjon at dommene herfra skal være best mulig. Det gjelder også de vota man ikke selv slutter seg til, og det er vanlig også å gi forslag til endringer i disse.





MENNESKERETTS- KONVENSJONENE OG HØYESTERETT

Gjennom menneskerettsloven av 1999 er de grunnleggende menneskerettskonvensjonene gjort til norsk lov – inkorporert, og det på den måten at hvis det er konflikt mellom disse og andre norske lovregler, så går bestemmelsen i konvensjonene foran. Det vil altså si at konvensjonene setter til side andre lovregler som måtte komme i konflikt med dem.

Bestemmelser i de inkorporerte menneskerettskonvensjonene påberopes jevnlig for norske domstoler. Hyppigst forekommende er bestemmelsene i Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK), men også spørsmål i tilknytning til andre viktige konvensjoner, som FNs barnekonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter har vært oppe i mange saker. Det er mange eksempler på at lovregler er blitt satt til side eller tolket innskrenkende for at motstrid med konvensjonene skal unngås. Det er også saker hvor rettigheter er blitt forankret direkte i konvensjonene uten at det av den grunn har vært spørsmål om motstrid med andre norske rettsregler. Et eksempel på dette er saken om ansvar for staten for mangelfull beskyttelse av borger mot krenkelse av rettigheter etter EMK, se foran side 15.

Blant saker behandlet av avdeling har Høyesterett i 2013 tatt stilling til EMK-spørsmål i til sammen ti saker, hvorav seks sivile saker og fire straffesaker. Høyesteretts ankeutvalg har tatt stilling til ytterligere 14 saker, hvorav tre sivile saker og elleve straffesaker.

De tilsvarende tallene for 2012 var 14 avgjørelser i avdeling, der sakene fordelte seg likt på straffesaker og sivile saker. I ankeutvalget ble behandlet til sammen 21 saker med EMK-spørsmål, herav 16 straffesaker og fem sivile saker.

Trenden de to siste år synes etter dette rimelig stabil. Går man tilbake til 1998, altså året før menneskerettsloven, var antall saker vedrørende EMK som ble behandlet i avdeling bare tre. Antall slike saker behandlet i ankeutvalget det året var derimot 19.

Det hender Høyesteretts avgjørelser i saker om EMK klages inn for Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD). I formen er dette en klage på den norske stat for konvensjonsbrudd. Saker som EMD etter en foreløpig prøving finner grunn til å se nærmere på, blir i første omgang «kommunisert» til den norske stat. Deretter iverksettes en nærmere prosedyre opp mot en endelig avgjørelse av om konvensjonen er krenket eller ikke.

Dersom EMD kommer til at det foreligger krenkelse, plikter statene å avslutte krenkelsen og å reparere følgene av den så langt som mulig. Dette kan innebære at en sak som er avgjort i strid med konvensjonen, må gjenåpnes, slik at det eventuelt kan avsies ny dom i samsvar med konvensjonen.

I 2012 ble det begjært gjenåpning av Høyesteretts dom i den såkalte tomtefestesaken fra 2007 der EMD hadde slått fast at avgjørelsen ikke var forenlig med konvensjonen. Høyesteretts ankeutvalg har i 2013 avgjort at behandlingen av begjæringen om gjenåpning stanses inntil ikrafttredelsen av varslede endringer i tomtefestelovens regler om forlengelse av festekontrakter er trådt i kraft.

SAKER AVGJORT I EMD I 2013

Dom 14. mars 2013 (ikke krenkelse): Sak nr. 24117/08 Bernh. Larsen Holding AS m.fl. mot Norge – om ligningsmyndighetenes speilkopiering av skattyters elektroniske arkiv er i strid med EMK artikkel 8 – Høyesteretts dom 20. november 2007 i sak nr. 2007/979 (Rt. 2007 side 1612).

Dom 5. desember 2013 (delvis krenkelse): Sak nr. 52806/09 og 22703/10 Vilnes m.fl. mot Norge – om staten har behandlet nord-sjødykkerne i strid med EMK artikkel 2, 3 eller 8 – Høyesteretts dom 8. oktober 2009 i sak nr. 2009/213 (Rt. 2009 side 1237).

KOMMUNISERTE KLAGESAKER MOT NORGE SOM VENTER PÅ AVGJØRELSE:

Sak nr. 13258/09 Lillo-Stenberg og Sæther – om det er en krenkelse av EMK artikkel 8 at et ukeblad ble ansett berettiget til å publisere en artikkel om en privat bryllupsseremoni – Høyesteretts dom 2. september 2008 i sak nr. 2008/533 (Rt. 2008 side 1089).

Sak nr. 1176/10 Kristiansen – om et lagrette-medlem var inhabil etter EMK artikkel 6 – Høyesteretts dom 26. juni 2009 i sak nr. 2009/612 (HR-2009-1337-A).

Sak nr. 27473/11 N.A. – om det er en krenkelse av EMK artikkel 6 å idømme oppreisningserstatning etter å ha frifunnet for straffekrav – Høyesteretts ankeutvalgs beslutning 4. november 2010 i sak nr. 2010/1692 (HR-2010-1889-U).

Sak nr. 32504/11 Kaplan m.fl. – om et utvisningsvedtak er i strid med EMK artikkel 8 – Høyesteretts dom 26. november 2010 i sak nr. 2010/833 (Rt. 2010 side 1430).

Sak nr. 21272/12 Becker – om en pressemedarbeiders forklaringsplikt er i strid med EMK artikkel 10 – Høyesteretts dom 30. september 2011 i sak nr. 2011/970 (Rt. 2011 side 1266).

Sak nr. 48940/13, 48950/13, 50005/13, 48932/13, 51184/13 og 61156/13 D.G.T m.fl. – om effektivering av utvisningsvedtak vil være i strid med EMK artikkel 2, 3, 8 eller 13 eller tilleggsprotokoll nr. 4 artikkel 4 – Høyesteretts ankeutvalgs beslutning og kjennelse 6. desember 2012 i sak nr. 2012/1841 (HR-2012-2307-U).

Sak nr. 24130/11 og 29758/11 Frisvold og Flom-Jacobsen – om ileggelse av tilleggsskatt og forholdet til forbudet mot dobbelt strafforfølgning i EMK P7 artikkel 4 – Høyesteretts dom 27. september 2010 i sak nr. 2010/884 (Rt. 2010 side 1121) og Høyesteretts ankeutvalgs beslutning 29. oktober 2010 i sak nr. 2010/1484 (HR-2010-01840-U).

HØYESTERETTS ADMINISTRASJON

Høyesteretts administrasjon består av omkring 45 personer. Disse er fordelt på en juridisk utredningsenhet og en administrativ stab.

Justitiarius har som domstolsleder også det øverste administrative ansvar, og deltar i behandlingen av administrative spørsmål av prinsipiell og stor praktisk betydning for domstolen. Høyesteretts administrasjon ledes til daglig av en direktør som er embetsmann, og en assisterende direktør.

DIREKTØR GUNNAR BERGBY (66)

Gunnar Bergby har juridisk embetseksamen fra Universitetet i Oslo og har også gjennomført Sjefskurs ved Forsvarets Høgskole. Han har tidligere vært bl.a. byskriver i Oslo og førstebyfogd i Oslo, og tiltrådte som Høyesteretts direktør i februar 1994.

ASSISTERENDE DIREKTØR KJERSTI BUUN NYGAARD (42)

Kjersti Buun Nygaard har juridisk embetseksamen fra Universitetet i Oslo og har også gjennomført Sjefskurs ved Forsvarets Høgskole. Hun har tidligere vært bl.a. dommerfullmektig, utreder og nestleder i juridisk utredningsenhet i Høyesterett før hun tiltrådte som assisterende direktør i mai 2011.

Høyesteretts administrasjon består av omkring 45 personer. Disse er fordelt på en juridisk utredningsenhet og en administrativ stab.

JURIDISK UTREDNINGSENHET

Juridisk utredningsenhet er den største enheten i Høyesteretts administrasjon og består av 20 personer inkludert leder og nestleder. Utenom leder og nestleder er utrederne tilsatt på åremål (syv år).

Høyesteretts juridiske utredningsenhet arbeider først og fremst for ankeutvalget. Når en ankesak kommer inn til Høyesterett, blir den fordelt til en utreder. I alle saker blir både prosessuelle og materielle spørsmål utredet. Ved anke over dom tar utredningen sikte på å avklare om saken reiser prinsipielle spørsmål som bør behandles av Høyesterett. Dersom ankeutvalget tillater anken fremmet, bistår utreder forberedende dommer under saksforberedelsen. Ved anke over kjennelse og beslutning blir saken utredet med sikte på ankeutvalgets endelig avgjørelse i saken. Utredningsenheten har også oppdrag for justitiarius, dommerne og direktøren.

Det vil bli lyst ledig 1-2 utrederstillinger i første halvår 2014.

UTREDNINGSLEDER BØRRE W. LYGSTAD (51)

Børre W. Lyngstad er cand.jur. fra Universitetet i Oslo i 1988. Han tiltrådte som utreder i oktober 1995, som nestleder i juridisk utredningsenhet i juni 2003 og som utredningsleder i juli 2005. Han har vært førstekonsulent i Straffelovkommisjonens sekretariat, dommerfullmektig og konstituert herredsrettsdommer ved Eiker, Modum og Sigdal sorenskriverembete, sekretær for Ekspropriasjons-erstatningsutvalget og konstituert lagdommer ved Borgarting lagmannsrett.

**FUNGERENDE UTREDNINGSLEDER
ØISTEIN AAMODT (38)**

Øistein Aamodt er cand.jur. fra Universitetet Oslo i 2001. Han tiltrådte som utreder i september 2006 og som nestleder i juridisk utredningsenhet i juli 2011. Han har vært skattejurist ved Østfold fylkesskattekontor og seniorskattejurist i Skattedirektoratet.

**FUNGERENDE NESTLEDER
BIRTHE ASPEHAUG BUSET (39)**

Birthe Aspehaug Buset er cand.jur. fra Universitetet Oslo i 1999. Hun tiltrådte som utreder i januar 2006. Hun har vært advokat i advokatfirmaet Kluge.

**UTREDER
NORUNN LØKKEN SUNDET (37) (PERMISJON)**

Norunn Løkken Sundet er cand.jur. fra Universitetet i Bergen i 2000. Hun tiltrådte som utreder i juni 2002. Hun har vært advokatfullmektig i advokatfirmaet Vogt & Wiig, dommerfullmektig ved Oslo byfogdembete, sekretær for Evalueringsutvalget for flodbølgekatastrofen og konstituert tingrettsdommer ved Follo tingrett. For tiden har hun permisjon for å være konstituert tingrettsdommer ved Follo tingrett.

UTREDER KARL INGE ROHDE (37) (PERMISJON)

Karl Inge Rohde er cand.jur. fra Universitetet i Tromsø i 2006. Han tiltrådte som utreder i juli 2006. For tiden har han permisjon for å være dommerfullmektig ved Drammen tingrett.

UTREDER GEIR SUNDE HAUGLAND (36)

Geir Sunde Haugland er cand.jur. fra Universitetet i Bergen i 2003. Han tiltrådte som utreder i september 2006. Han har vært førstekonsulent i kriminalomsorgsavdelingen i Justisdepartementet, rådgiver hos Sivilombudsmannen, sekretær i Metodekontrollutvalget og dommerfullmektig og konstituert tingrettsdommer ved Moss tingrett.

UTREDER CHIRSTI ERICHSEN HURLEN (35)

Chirsti Erichsen Hurlen er cand.jur. fra Universitetet i Bergen i 2004. Hun tiltrådte som utreder i juni 2008. Hun har vært advokatfullmektig i advokatfirmaet Wiersholm og dommerfullmektig ved Drammen tingrett.

UTREDER MARIA BACHE DAHL (38)

Maria Bache Dahl er cand.jur. fra Universitetet i Oslo i 2002. Hun tiltrådte som utreder i januar 2009. Hun har vært førstekonsulent ved Klagenemnda for offentlige anskaffelser og advokatfullmektig i advokatfirmaet Thommessen.

UTREDER LENE KNAPSTAD (32) (PERMISJON)

Lene Knapstad har master i rettsvitenskap fra Universitetet i Bergen i 2007. Hun tiltrådte som utreder i mars 2010. Hun har vært rådgiver i rettsavdelingen i Utenriksdepartementet. For tiden har hun permisjon for å være dommerfullmektig ved Moss tingrett.

UTREDER SVERRE JACOBSEN (40)

Sverre Jacobsen er cand.jur. fra Universitetet i Oslo i 1999. Han tiltrådte som utreder i april 2010. Han har vært advokatfullmektig i advokatfirmaet Haavind Vislie, dommerfullmektig ved Sunnhordland tingrett og Lofoten tingrett og advokat i advokatfirmaet Hjort.

**UTREDER
CHRISTOPHER HAUGLI SØRENSEN (31)**

Christopher Haugli Sørensen er cand.jur. fra Universitetet i Oslo i 2007. Han tiltrådte som utreder i april 2010. Han har vært dommerfullmektig ved Oslo byfogdembete.

UTREDER MERETE ANITA UTGÅRD (38)

Merete Anita Utgård er cand.jur. fra Universitetet i Bergen i 2001. Hun tiltrådte som utreder i januar 2011. Hun har vært advokatfullmektig i advokatfirmaet Schjødt, politiadvokat ved Follo politidistrikt og dommerfullmektig ved Nedre Romerike tingrett og Oslo tingrett.

UTREDER LOLA MAGNUSSEN (33) (PERMISJON)

Lola Magnussen er cand.jur. fra Universitetet i Oslo i 2005. Hun tiltrådte som utreder i januar 2011. Hun har vært advokat i advokatfirmaet Hjort. For tiden har hun permisjon for å være dommerfullmektig ved Follo tingrett.

UTREDER JØRGEN REINHOLDTSEN (28)

Jørgen Reinholdtsen har master i rettsvitenskap fra Universitetet i Tromsø i 2010. Han tiltrådte som utreder i mars 2011. Han har vært advokatfullmektig i advokatfirmaet Hjort.

UTREDER MICHAEL LINDSTRØM (31)

Michael Lindstrøm har master i rettsvitenskap fra Universitetet i Oslo i 2009. Han tiltrådte som utreder i mai 2011. Han har vært advokatfullmektig i advokatfirmaet Kluge.

UTREDER CAMILLA BERG-HANSEN (35)

Camilla Berg-Hansen er cand.jur. fra Universitetet i Oslo i 2003. Hun tiltrådte som utreder i januar 2012. Hun har vært advokatfullmektig i advokatfirmaet Bull & Co og dommerfullmektig ved Nordre Vestfold tingrett og Oslo tingrett.

UTREDER KRISTINE RØRHOLT (31)

Kristine Rørholt har master i rettsvitenskap fra Universitetet i Oslo i 2007. Hun tiltrådte som utreder i april 2013. Hun har vært seniorrådgiver i finansmarkedsavdelingen i Finansdepartementet.

UTREDER EVA GROTNÆSS BARNHOLDT (33)

Eva Grotnæss Barnholdt er cand.jur. fra Universitetet i Oslo i 2005. Hun tiltrådte som utreder i juni 2013. Hun har vært seniorrådgiver hos Sivilombudsmannen.

UTREDER STINE BAUMANN (32)

Stine Baumann har master i rettsvitenskap fra Universitetet i Oslo i 2008. Hun tiltrådte som utreder i august 2013. Hun har vært advokat i advokatfirmaet DLA Piper Norway.

UTREDER KRISTIN SLØRDAHL HJORT (30)

Kristin Slørdahl Hjort har master i rettsvitenskap fra Universitetet i Oslo i 2008. Hun tiltrådte som utreder i august 2013. Hun har vært advokatfullmektig i advokatfirmaet Thommessen.

UTREDER SIV MYRVOLD (27)

Siv Myrvold har master i rettsvitenskap fra Universitetet i Oslo i 2010. Hun tiltrådte som utreder i september 2013. Hun har vært advokatfullmektig i advokatfirmaet Wiersholm.

UTREDER SIGRID NYSTED (30)

Sigrd Nysted har master i rettsvitenskap fra Universitetet i Tromsø i 2010. Hun tiltrådte som utreder i november 2013. Hun har vært advokat i Bing Hodneland advokatselskap.



ØVRIGE ADMINISTRATIVT ANSATTE

INFORMASJONSRAÅDGIVER OG IKT-RÅDGIVER

Høyesteretts informasjonsrådgiver Svein Tore Andersen er ansvarlig for all pressekontakt og sørger også for at nye avgjørelser så raskt som mulig publiseres på Høyesteretts nettsider.

IKT-rådgiver Ingrid Louise Christensen har fagansvaret for IKT i Høyesterett.

JURIDISK PROTOKOLLSEKRETÆRENHET

Til Høyesteretts to rettsavdelinger er det knyttet to protokollsekretærer som også er jurister. Protokollsekretærene bistår dommerne og prosessfullmektigene under avviklingen av ankeforhandlingene i tillegg til bl.a. å lese real- og verbalkorrektur på rettsavgjørelsene.

Protokollsekretær Per Erik Hild Hansen
Protokollsekretær Anders Berg Dønås

ADMINISTRATIV ENHET

Administrativ enhet ivaretar en rekke administrative støttefunksjoner i Høyesterett.

Kontorsjef Ragnhild Collet-Hanssen er leder av administrativ enhet.

Spesialbibliotekar Anna Klanderud er Høyesteretts bibliotekar.

Rådgiver Merete Koren er justitiarius' sekretær og bistår også i økonomiarbeidet.

Rådgiver Anne-Liv Handeland er sekretær for direktør og assisterende direktør.

Rådgiver Torill Melleby Jensen bistår i arbeidet med Høyesteretts budsjett og regnskap.

Rådgiver Randi Stranden er berammer.

Seniorkonsulent Helga Mærde Gruer er IKT-medarbeider.

Seniorkonsulent Kjersti Ruud arbeider med de henviste sakene og er også IKT-medarbeider.

Førstekonsulentene Rizwana Yedicam og Gunn May Grinden (permisjon) tilrettelegger omvisningene i Høyesteretts Hus i tillegg til å arbeide med annen informasjonsvirksomhet.

Renholderne Oddveig Knutsen og Torill Aagotsrud tilrettelegger for arrangement og ivaretar renholdet i Høyesteretts Hus.

Rettsbetjentene Morten Almås og Simon Rønneberg er bl.a. ansvarlige for arkivet, posten og tilrettelegging av den praktiske avviklingen av ankeforhandlingene.

SAKSBEHANDLINGSENHETEN

Saksbehandlingsenheten er Høyesteretts ekspedisjon og har bl.a. til oppgave å registrere alle innkomne saker i Høyesteretts saksbehandlingssystem. Saksbehandlingsenheten har i tillegg omfattende arbeidsoppgaver tilknyttet sakene som er til behandling i Høyesteretts ankeutvalg og sakene som er tillatt fremmet for Høyesterett i avdeling.

Seksjonsleder Elisabeth Frank Sandall

Seniorkonsulent Britt Wenche Aaslie

Seniorkonsulent Tove Undrum Gjøystdal

Førstekonsulent Lisa-Beth Pettersen

Førstekonsulent Mariann Solbakk

Førstekonsulent Mette Moe



ELDST ELLER YNGST; LIKE SPENNENDE!

Liv Gjølstad er etter justitiarius Tore Schei den av Høyesteretts dommere som har arbeidet lengst ved domstolen. 2014 vil være hennes siste år i embetet. Samtidig går Per Erik Bergsjø som senest utnevnt inn i sitt tredje år som høyesterettsdommer. Her reflekterer de begge over sitt daglige møte med arbeidet i Høyesterett.

“ LIV GJØLSTAD:

Etter 25 år i Høyesterett synes jeg fortsatt det er like spennende å åpne en ny sak og se hva den inneholder. I ankeutvalget gjenspeiles virksomheten i de lavere instanser, og det er om å gjøre å finne de prinsipielle sakene, helst med et typisk faktum, for behandling i avdeling. Det unike i Høyesterett er selve prosessen. Som formann i avdeling og “først på ballen” i rådslagningene, stopper jeg aldri å forundre meg over betydningen av vinkling, vektlegging og vurdering av omstendighetene og styrken i å være flere som alle bidrar. Sakene har gjerne en kjerne som det gjelder å foredle og fremstille så enkelt det lar seg gjøre. Arbeidet er intenst når det pågår, og det er et særlig ansvar å dømme i siste instans. Men når punktum er satt, er vi ferdige. Det opplever jeg som et gode i seg selv.”

PER ERIK BERGSJØ:

“Det var med en viss ærefrykt, men også stor forventning jeg gikk til min første arbeidsdag i Høyesterett. Ærefrykten har jeg lagt av meg – den er erstattet med respekt for jobben og for kollegene. Forventningene er til fulle tilfredsstilt. Vi håndterer saker av betydning både for enkeltmennesker og for samfunnet, noe som kan fremstå som en stor utfordring for en fersk dommer. Det gir imidlertid trygghet å gjøre det i tett og godt samarbeid med andre. Som yngstemann kan jeg trekke veksler på de andres erfaring, men blir samtidig hørt og behandles som en likemann i diskusjonene. Å få være med på rettsavklaring og rettsutvikling er et privilegium. Og jeg lærer noe nytt hele tiden – om juss, næringsliv og samfunnsforhold. Det har blitt sagt at det er under rådslagningene Høyesterett lever. Selv føler jeg at vi lever hele tiden, i og utenfor rettsalene, med og uten sakene, i faglig og sosial sammenheng. Det er nok en grunn til at høyesterettsdommere ikke slutter før de må!”



EN UTREDER REDER UT – OM LIVET I EN JURIDISK “GODTERI-BUTIKK”

JØRGEN REINHOLDTSEN:

Høyesteretts juridiske utredningsenhet er et meget godt sted å være dersom man er interessert i juss. Høyesterett er en prejudikatdomstol, og fokuset ligger på de prinsipielle rettsspørsmålene. Utrederens jobb er å bistå ankeutvalget i å finne frem til disse rettsspørsmålene blant de sakene som bringes inn til Høyesterett, og gi uttrykk for hvordan de bør løses. Gjennom dette arbeidet får man innblikk i alle sakstyper og en rekke juridiske problemstillinger innenfor både sivilrett, offentlig rett, strafferett og prosess.

Sakene som kommer inn til Høyesterett, er svært så forskjellige. Noen saker lar seg utrede på meget kort tid fordi det raskt kan slås fast at anken klart ikke kan føre frem, eller fordi anken ikke er begrunnet i det hele tatt. Andre saker kan ta dager og noen ganger uker å utrede. Det kan dreie seg om et svært uoversiktlig bevisbilde, som det tar lang tid å pløye gjennom. Blir bevissspørsmålene for dominerende i saken, kan det ligge an til at anken nektes fremmet. Dersom det derimot er jussen som er komplisert, må spørsmålet utredes til bunns, om det så innebærer at man må saumfare endringslover, endevende domsregistre eller børste støv av en forarbeidsuttalelse fra 1915. Det er særlig i slike tilfeller at dommerne trenger utrederens hjelp, for at de også skal få tid til å behandle alle de andre sakene de samtidig holder på med. Og samtidig er det disse sakene som gir det største faglige utbyttet for utrederen.

Foruten å gi ankeutvalget en anbefaling om hvordan den enkelte sak bør løses, kan utrederen følge med på den interne prosessen frem mot den endelige avgjørelsen. Å se hvordan rikets øverste dommere vurderer spørsmålene som en selv har utredet, er i seg selv veldig lærerikt. Det å få “medhold” i ankeutvalget er ikke et mål i seg selv, da det først og fremst er tilrettelegging av sakens bakgrunn og synliggjøring av juridiske synspunkter som er utrederens oppgave.

Med tanke på den faglige bredden og kompetansen i Høyesterett, som kontinuerlig er innrettet mot løsning av juridiske problemstillinger, er det vanskelig å tenke seg noe bedre og mer spennende springbrett videre i karrieren for en ung jurist enn et opphold i Høyesteretts juridiske utredningsenhet.

Høyesteretts juridiske utredningsenhet er et meget godt sted å være dersom man er interessert i juss.

BERAMMER – HVA ER DET? OM Å LEGGE PUSLESPILL PÅ JOBBEN

Rådgiver Randi Stranden er Høyesteretts berammer og seniorkonsulent Kjersti Ruud bistår i arbeidet. Mange advokater vil kjenne berammers blide stemme. Når en anke er henvist til behandling i avdeling i Høyesterett, starter berammers arbeid med saken. Berammer kontakter prosessfullmektigene kort tid etter henvisningsbeslutningen for å finne et tidspunkt for ankeforhandlingen. Det kan være en krevende oppgave da prosessfullmektigene ofte har et travelt arbeidsprogram i tillegg til at fastsatte frister for saksavviklingen skal overholdes.

RANDI STRANDEN FORTELLER:

“Berammers arbeidsområde er interessant og givende. Til tider er det veldig hektisk og man må kunne ha mange baller i luften samtidig. Noe av det jeg setter stor pris på er kontakten utad med aktører og forsvarere i straffesaker, prosessfullmektigene i sivile saker og besvarelse av øvrige henvendelser, som det av og til kan være mange av.

Jeg har også mye kontakt med dommere og utredere dersom det er noen utvikling i de henviste sakene, slik som nye dokumenter, anmodning om bevisopptak osv. Denne kontakten er alltid hyggelig og nyttig.

Det er av stor betydning med nøyaktighet i arbeidet, og det er ofte et puslespill å få alle brikkene på plass!”

“Det er av stor betydning med nøyaktighet i arbeidet, og det er ofte et puslespill å få alle brikkene på plass!”





Fra Høyesteretts studietur
til Den europeiske
menneskerettsdomstolen.





UTADRETTE VIRKSOMHET

INTERNASJONAL VIRKSOMHET

Ut over den dømmende virksomheten har Høyesterett i 2013 hatt en betydelig internasjonal virksomhet. Dels har Høyesterett mottatt besøk fra utenlandske juristmiljøer, særlig domstoler. Dels har dommerne og i noen grad andre fra domstolen deltatt i kongresser, seminarer og faglige møter i andre land. Det nordiske samarbeidet står her i en særstilling.

Høyesterett var blant annet vertskap for nordisk høyesterettspresidentmøte i august 2013. Møtet ble holdt på Lillehammer og flere sentrale tema av interesse for de nordiske landenes øverste domstoler ble diskutert.

Høyesteretts dommere var i oktober 2013 på studietur til Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD) i Strasbourg. I tillegg til innsiktsfulle foredrag om EMDs virksomhet, var det diskusjoner mellom EMDs dommere og Høyesteretts dommere om aktuelle juridiske problemstillinger. Dommerne overvar også høringen i Storkammersaken Hamalainen v. Finland (no. 37359/09).

Formålet med den internasjonale virksomheten er todelt. Den skal bidra til kompetanseheving i Høyesterett, og den skal for en del være et bidrag til rettsstatsoppbygging og rettsstatsutvikling i andre land.

REISER I NORGE

Norges Høyesterett legger - som øverste domstol og den domstol som dekker hele Norge - stor vekt på å skaffe seg kunnskap om landet vårt. Som ett ledd i dette drar Høyesterett hvert år på besøk til ulike deler av landet for å gjøre seg kjent med særlig næringsliv, offentlige institusjoner og kultur. Reisen i 2013 gikk til Nordland.

BESØK OG ARRANGEMENT I HØYESTERETT

- Pressefrokost i Høyesterett
- Besøk av representanter på Startkurs for nyutnevnte dommere
- Besøk av en delegasjon fra Latvias høyesterett
- Besøk av en delegasjon fra Angola i regi av International Law and Policy Institute
- Besøk av dommere fra Polens konstitusjonsdomstol
- Den store nordiske rettergangstävlingen holdt i Høyesterett
- Besøk av en delegasjon fra Sør-Afrikas konstitusjonsdomstol ledet av presidenten i Konstitusjonsdomstolen
- Åpen dag i Høyesterett
- Besøk av en delegasjon fra Georgia ledet av presidenten i Georgias høyesterett
- Besøk av Nederlands ambassadør
- Besøk av en delegasjon fra Vietnam ledet av nasjonalforsamlingens visepresident

OMVISNINGER OG ORIENTERINGER

Høyesterett tar imot grupper for omvisning. I 2013 ble det holdt til sammen 40 omvisninger med i alt 850 besøkende. I forbindelse med Åpen dag i oktober, fikk 300 besøkende en orientering om Høyesterett og en omvisning i Høyesteretts hus.

UTADRETTET VIRKSOMHET

- Representert ved åpningen av det juridiske år i Menneskerettsdomstolen i Strasbourg
- Deltatt på The Judges Forum i Cape Town
- Representert på Stemmerettsjubileet i Kristiansand
- Deltatt på nordisk høyesterettsdommerseminar i Reykjavik
- Deltatt på domstolledermøte i Trondheim
- Deltatt på nordisk kanslichefmøte i Reykjavik
- Deltatt på nordisk høyesterettsbibliotekarmøte i Reykjavik
- Deltatt på konferanse i EFTA-domstolen i Luxembourg
- Arrangør av nordisk høyesterettspresidentmøte på Lillehammer
- Møte i International Association of Judges i Ukraina
- Høyesteretts dommeres studietur til Menneskerettsdomstolen i Strasbourg
- Representert ved åpningen av Sametinget i Karasjok
- Deltatt på konferanse i Court of Justice of the European Union i Luxembourg



Foto: John H. Ulvøy, Helgelands blad



STATISTIKK

SAKSMENGDE

Antallet saker som bringes inn for Høyesterett har de senere år vært økende. Samlet kom det i 2013 inn flere saker enn i 2012. Nedenfor er det gitt en oppstilling over fordelingen av sakene på de ulike sakstypene.

Av anke over dom i sivile saker og straffesaker, ble henholdsvis 12 % og 11 % av sakene tillatt fremmet til behandling i avdeling.

SIVILE SAKER

- Innkommet anke over dom 472
- Innkommet anke over kjennelse/beslutning 654
- Behandlet i avdeling 63
- Behandlet i storkammer 1
- Behandlet i plenum 1

STRAFFESAKER

- Innkommet anke over dom 450
- Innkommet anke over kjennelse/beslutning 744
- Behandlet i avdeling 70
- Behandlet i storkammer 0
- Behandlet i plenum 0

For en mer utfyllende oversikt over de innkomne sakene i 2013, vises til forretningsstatistikken som er publisert på Høyesteretts hjemmeside.

SAKSBEHANDLINGSTID

I 2013 har Høyesterett opprettholdt den tilfredsstillende saksbehandlingstiden fra 2012. Det er ikke ventetid for å få en sak opp i Høyesterett. Sakene berammes så raskt som det lar seg gjøre ut fra prosessfullmektigenes forberedelser og program.

Gjennomsnittlig behandlingstid fra saken er innkommet og til avgjørelse i ankeutvalget foreligger, er på ca en måned. Gjennomsnittlig behandlingstid fra saken er innkommet Høyesterett til ankeforhandling avholdes, er ca fire måneder i straffesaker og ca syv måneder i sivile saker.

ULIKE SAKSTYPER BEHANDLET I AVDELING, STORKAMMER OG PLENUM 2013

LISTEN ER IKKE UTTØMMENDE

SIVILE SAKER

Kontraktsrett	8
Erstatningsrett	7
Arbeidsrett	6
Skatt/avgift	6
Forsikringsrett	5
Tomtefeste	5
Ektefelleskifte/arv	3
Borettslag/boligsameie	2
Foreldelse	2
Konkursrett	2
Selskapsrett	2
Utlendingsrett	2
Grunnloven § 97	1
Ekspropriasjon	1
Grensegang	1
Konsesjonsrett	1
Odelsrett	1
Opphavsrett	1
Samvær med barn	1
Trygderett	1
Tvungen gjeldsordning	1
Skattyters rett til innsyn i saksdokument	1
DNA-bevis fra død person	1
Habilitet	2
Andre sivilprosessuelle spørsmål	2

STRAFFESAKER

Seksuallovbrudd	17
Legemskrenkelser	10
Bedrageri/utroskap/underslag/korrupsjon	7
Narkotika	6
Overtredelse av vegtrafikkloven	3
Ran	3
Mishandling i nære relasjoner	2
Menneskehandel	2
Innsidehandel	2
Tyveri	2
Bevisforspillelse	1
Dopingforbrytelse	1
Inndragning	1
Inngåelse av terrorforbund	1
Miljøkriminalitet	1
Skattesvik	1
Trusler mot offentlig tjenestemann	1
Overtredelse av fiskerilovgivningen	1
Bevisføring	3
Habilitet	1
Pressens kildevern	1
Tilgang til lydbandopptak fra hovedforh.	1
Andre straffeprosessuelle spørsmål	2



ÅRSMELDING
2013

